

Побережна Н.М., Осіпов С.В.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА ПОКАЗНИКИ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У теорії визначення величини виробничого потенціалу в теперішній час немає єдності. Це пов'язане з наступними причинами:

1) остаточно не вирішене питання про одиниці виміру виробничого потенціалу, у якості їх пропонуються вартісні й натуральні вимірники окремих елементів потенціалу й обсягів виробленої продукції;

2) при визначенні виробничого потенціалу досить складно визначити величину таких елементів, як кадри, технологія й інформація.

Можна виділити п'ять основних методів визначення величини виробничого потенціалу.

1) Еквівалентний метод передбачає оцінку виробничого потенціалу у вигляді величини якого-небудь із його елементів, у який переводяться за допомогою спеціальних коефіцієнтів інші елементи потенціалу.

2) Функціональний метод передбачає що величина виробничого потенціалу дорівнює обсягу виробленої продукції, а величини окремих його елементів визначаються через питомі ваги продукції, у виробництві якої ці елементи прийняли вирішальне значення.

3) Кореляційний метод передбачає використання різних кореляційно - регресійних моделей при визначенні величини виробничого потенціалу.

4) Вартісний метод, що одержав найбільше застосування, передбачає визначення вартості кожного з елементів потенціалу, а потім і загальної вартості виробничого потенціалу.

5) Змішаний або комбінований метод передбачає комбінацію вартісного і якого - небудь іншого методу (найчастіше еквівалентного) при визначенні величини виробничого потенціалу.

Останні два методи визначення величини виробничого потенціалу є найбільш точними й розповсюдженими.

Тому що виробничий потенціал підприємства розглядається як система, то рівень його використання характеризує значна кількість показників, які підрозділяються на дві групи: диференційовані (або частки) і узагальнюючі показники.

Диференційовані показники характеризують рівень використання окремих видів ресурсів і, відповідно, підрозділяються на чотири підгрупи:

1) показники використання основних виробничих фондів: фондомісткість, фондівіддача, рентабельність виробництва;

2) показники використання кадрів: продуктивність праці, трудомісткість;

3) показники використання технологій:

4) показники використання інформації:

Узагальнюючі показники, які характеризують загальний рівень використання виробничого потенціалу:

а) коефіцієнт використання виробничого потенціалу

б) ефективність використання виробничого потенціалу:

Найбільш важливим з узагальнюючих показників є другий, тому що він погоджує використання виробничого потенціалу з кінцевим результатом діяльності підприємства - прибутком.